

Dr.sc. Siniša Petrović, profesor
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Mr.sc. Marijana Liszt
Vesna Marić Horvat

TRGOVAČKO DRUŠTVO KAO ORGANIZATOR I VODITELJ ŠPORTSKOG NATJECANJA – MEĐUNARODNOG TENISKOG TURNIRA

UDK: 347.7 : 796

Primljeno: 25. 03. 2010.

Izvorni znanstveni rad

Zakon o športu određuje da se obavljanjem športske djelatnosti organiziranja i vođenja športskog natjecanja mogu baviti športske udruge i športska dionička društva, što iz kruga ovlaštenika isključuje ostala trgovačka društva. U radu se prije svega analizira koji su dosezi takvog određenja i praktične implikacije za trgovačka društva koja su se tim djelatnostima dosada bavili. Stajalište je autora da spomenuto pravilo nema ni logično niti racionalno pravno i životno uporište. Uopće, ograničavanje pravnih oblika kroz koja se neka djelatnost može obavljati trebalo bi biti smisljeno utemeljeno i biti krajnje sredstvo za opravdanu potrebu da se neke djelatnosti posebno urede. Upitno je jesu li ti zahtjevi ispunjeni kada je riječ o športskim djelatnostima organiziranja i vođenja športskih natjecanja. To je osobito iz razloga što se time uvelike zatvaraju vrata privatnoj inicijativi i privatnom kapitalu, premda je oboje športu itekako potrebno. Zbog prirode športskih dioničkih društava i njihovoga određenja, to znači da se športskim djelatnostima organiziranja i vođenja športskih natjecanja mogu baviti samo športske udruge. Ako je cilj zakonodavca i bilo uređenje koje će omogućiti kontrolu nad obavljanjem tih djelatnosti, isto se moglo postići drugim pravilima, koja nisu toliko ograničavajuća.

Ključne riječi: *športska djelatnost, organiziranje i vođenje športskih natjecanja, športska udruga, športsko dioničko društvo, trgovačko društvo*

1. UVOD

Cilj je ovoga članka u prvom redu sagledati kontekst i mjesto koje je trgovačkom društvu koje obavlja športsku djelatnost organizacije športskog natjecanja namijenio najnoviji športsko-pravni okvir u Republici Hrvatskoj. Da li je važeći Zakon o športu¹ uopće obuhvatio takve pravne osobe u svoj doseg? Kakvu perspektivu zakonitog obavljanja svoje djelatnosti ima jedno “športsko trgovačko društvo” i da li postojeći pravni okvir uopće priznaje športsko-pravne posebnosti jednom trgovačkom društvu?

¹ NN 71/06, 50/08.

Nadalje se analizira tko može obavljati športske djelatnosti te koji su uvjeti za obavljanje športske djelatnosti sukladno važećem Zakonu o športu te se uočavaju nelogičnosti tog pravnog uređenja. Potom se opisuje pravni okvir za športska natjecanja kakav postoji i primjenjuje se u Republici Hrvatskoj te koji su *de facto* adresati tog pravnog uređenja. Na kraju se iznose i primjenjive norme vezano uz obavljanje športske djelatnosti trgovačkih društava, osobito športske djelatnosti organiziranja i vođenja športskog natjecanja te pitanja povezana s upisom tih djelatnosti u sudski registar.

Za početak, zamislimo ovakav slučaj: jedno trgovačko društvo registrirano za organizaciju športskih natjecanja, dakle za obavljanje jedne od športskih djelatnosti, nakon višegodišnjeg iskustva u organizaciji profesionalnih teniskih turnira pod okriljem Međunarodne teniske federacije (*ITF- International Tennis Federation*), dobiva od krovne organizacije profesionalnog tenisa, *ATP-a (Association of Tennis Professionals)* pravo organiziranja² *ATP* turnira iz serije *ATP World Tour* u Hrvatskoj. Da li je teniski *ATP* turnir športsko natjecanje? Nesumnjivo jest. Organizacija i vođenje športskog natjecanja je športska djelatnost u smislu Zakona o športu. A slijedom odredbe članka 1, stavak (4) Zakona o športu, športske djelatnosti utvrđene tim Zakonom su djelatnosti od interesa za Republiku Hrvatsku. *Ergo*, organizacija i vođenje športskog natjecanja je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku. Autori ovog članka s takvom se odredbom u potpunosti slažu. Osobito u slučaju konkretnog teniskog turnira koji u Zagreb dovodi svjetske teniske zvijezde, sponzore, medije i gledatelje u prepunu dvoranu, a istovremeno sliku iz Zagreba i o Zagrebu i Hrvatskoj odnosi u domove milijuna televizijskih gledatelja širom Europe. No, krenimo redom...

2. TKO MOŽE OBAVLJATI ŠPORTSKE DJELATNOSTI ?

Uvodno smo utvrdili da je međunarodni teniski turnir nedvojbeno športsko natjecanje, a da je organiziranje i vođenje športskog natjecanja športska djelatnost u smislu Zakona o športu³. A što važeći Zakon o športu kaže o tome tko može obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja? Zakon o športu u članku 19, stavak (4) određuje kako slijedi: “*Športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja mogu obavljati športske udruge i športska dionička društva sukladno odredbama ovoga Zakona.*”

Doslovnim tumačenjem odredbe članka 19, stavak (4) Zakona o športu *de lege lata* proizlazi da bi športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja mogle obavljati samo športske udruge i športska dionička društva. Pažljivim

² Oni koji prate teniski sport znaju što znači dobiti takvo odobrenje, odnosno doći u mogućnost da uopće konkurirate ostalim svjetskim gradovima zainteresiranima za održavanje turnira. *ATP* postavlja visoke kriterije koji se moraju zadovoljiti, pri čemu je jedno od njih iskustvo u organizaciji i ugled u svijetu tenisa. Važno je napomenuti da je mnogo velikih svjetskih gradova unatoč lobiranju ostalo bez mogućnosti organizacije takvog turnira.

³ Vidi članak 18. Zakona o športu.

iščitavanjem toga Zakona nismo naišli na neku drugu odredbu kojom bi se ova citirana odredba proširila na način da obuhvati još neke druge pravne osobe. Da li je moguće da je zakonodavac namjerno izostavio ostala trgovačka društva (osim športskih dioničkih društava) i ustanove iz kruga pravnih osoba koje su ovlaštene obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja? Ili se radi o grubom previdu? Kako je moguće da je zakonodavac isključio ostala trgovačka društva, osobito ona koja su već i prije donošenja Zakona o športu bila registrirana za obavljanje športske djelatnosti⁴? Zaključujemo da se prema logici stvari radi o grešci. Naime, logičkim tumačenjem držimo da bi trebalo smatrati da bi i trgovačka društva registrirana za obavljanje športskih djelatnosti morala moći obavljati i djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja, te bi to *de lege ferenda* valjalo i izričito odrediti, a s ciljem povećanja pravne sigurnosti. Nadamo se da će ovaj propust zakonodavca biti ispravljen prvom prilikom izmjena i dopuna Zakona o športu te da će i ovaj tekst doprinijeti takvom ishodu.

Za usporedbu, treba promotriti kako je stari Zakon o športu iz 1997. godine⁵ određivao tko može obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja natjecanja. Prema tom zakonu bilo je određeno da športska djelatnost sudjelovanja u športskim natjecanjima uključuje i poslove organiziranja i vođenja natjecanja te obuke (pripreme) za natjecanje (treening). Bilo je određeno da športske djelatnosti, pod uvjetima propisanim tim Zakonom, obavljaju udruge (športski klubovi, društva športske rekreacije i sl.), ustanove, trgovačka društva i fizičke osobe samostalnim radom, a da radi obavljanja športskih djelatnosti sudjelovanja u športskim natjecanjima, športske rekreacije, športske obuke i upravljanja športskim objektima domaće pravne i fizičke osobe i jedinice lokalne uprave i samouprave mogu osnovati ustanove i trgovačka društva. Također je bilo određeno da trgovačka društva koja obavljaju športsku djelatnost sudjelovanja u športskim natjecanjima dobiti ostvarenu obavljanjem ove djelatnosti ne mogu dijeliti, već je smiju upotrijebiti isključivo za obavljanje i razvoj športske djelatnosti društva. Zaključujemo dakle, da je prema „starom“ Zakonu o športu trgovačko društvo moglo obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja, s u skladu s uvjetima koji su bili propisani zakonom.

Današnji Zakon o športu spominje trgovačko društvo u prvom redu kao pravnu osobu u sustavu športa, uz bok udrugama i ustanovama.⁶ Nadalje, u članku 15. određuje se da je trgovačko društvo, u smislu Zakona o športu, društvo registrirano za obavljanje športskih djelatnosti koje su propisane tim Zakonom, a to su:

⁴ Ako je doista bila namjera da se Zakonom o športu ukine mogućnost da ostala trgovačka društva obavljaju djelatnost organiziranja i vođenja sportskih natjecanja, onda je Zakonom trebalo u prijelaznim odredbama riješiti i pitanje onih trgovačkih društava koja su za te djelatnosti bila registrirana ranije i tu su djelatnost valjano godinama obavljala. No, u prijelaznim odredbama o tome nema spomena. To, *prima facie*, upućuje na zaključak da je u članku 19. stavku 4. riječ o očitom previdu i nenamjernoj grešci.

⁵ Zakon o športu iz 1997. godine, NN 111/97, 13/98 i 24/01, članci 5, 15 i 16.

⁶ Članak 5, stavak (3) Zakona o športu: sustav športa u Republici Hrvatskoj čine fizičke osobe, pravne osobe i školska športska društva koja se osnivaju bez pravne osobnosti, a fizičke osobe u sustavu športa jesu: športaši, treneri, osobe osposobljene za rad u športu, osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskog natjecanja (športski sudac, športski delegat i športski povjerenik) i menadžeri u športu.

sudjelovanje u športskom natjecanju, športska priprema, športska rekreacija, športska poduka, organiziranje i vođenje športskog natjecanja i upravljanje i održavanje športskom građevinom.⁷

Također, Zakon propisuje da, ako trgovačko društvo obavlja športsku djelatnost sudjelovanja u športskim natjecanjima, ono mora imati pravni oblik dioničkog društva (š.d.d.)⁸. Pri tome se na osnivanje trgovačkih društava primjenjuje Zakon o trgovačkim društvima, osim u dijelu koji je Zakonom o športu drugačije određen (osnivanje š.d.d.). Iz ove bi se odredbe zakona dalo zaključiti da trgovačko društvo mora imati pravni oblik športskog dioničkog društva samo ako obavlja djelatnost sudjelovanja u športskim natjecanjima, a ne nužno ako obavlja neku drugu športsku djelatnost, uključivo športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja. Uz to, članak 28, stavak (4) Zakona o športu određuje da športsko dioničko društvo obavlja djelatnost sudjelovanja u športskim natjecanjima, ali da može obavljati i druge športske djelatnosti te druge djelatnosti u skladu s odredbama zakona. Doista, iz čitavog niza odredbi Zakona o športu vezano uz pojam i ulogu športskog dioničkog društva (š.d.d.) kao športskog kluba te njihovog smisla jasno proizlazi zaključak da se čini da je intencija zakonodavca vezano uz uvođenje te nove vrste trgovačkih društva bila isključivo vezana uz sudjelovanje š.d.d.-a u natjecanju, odnosno da je osnovna karakteristika š.d.d.-a da je ono upravo samo natjecatelj (na pr. nogometni klub Hajduk) tj. športski klub. I iz toga proizlazi da nije logično i opravdano da bi zakonodavac insistirao na tom pravnom obliku društva radi obavljanja neke druge djelatnosti, odnosno djelatnosti organiziranja i vođenja športskog natjecanja.

Nastavno se postavlja pitanje koju bi športsku djelatnost, prema Zakonu o športu koji je sada na snazi, sada mogla obavljati trgovačka društva, koja ujedno nisu športska dionička društva⁹? Iz odredbi članka 19, stavak (2) proizlazilo bi da bi takva trgovačka društva mogla obavljati športsku djelatnost športske pripreme, športske rekreacije i športske poduke. Također, sukladno članku 19, stavak (4), trgovačka društva bi mogla obavljati i športsku djelatnost upravljanja i održavanja športskih građevina. Istina je također da u oba navedena slučaja zakon ne navodi specifično trgovačka društva, već uopćeno govori o pravnim osobama koje bi mogle obavljati navedene športske djelatnosti.

3. UVJETI ZA OBAVLJANJE ŠPORTSKE DJELATNOSTI

Ispod podnaslova "*Pravne osobe koje obavljaju športske djelatnosti*"¹⁰, stoji odredba: "*Pravne osobe koje obavljaju športske djelatnosti moraju:*

⁷ Također, športskom djelatnošću smatraju se i organizirane izvannastavne školske športske aktivnosti i studentske športske aktivnosti. U slučaju sumnje je li neka djelatnost športska djelatnost, to će utvrditi nadležno ministarstvo. Vidi članak 18. Zakona o športu.

⁸ Članak 15. stavak 1. reč. 2. Zakona o športu.

⁹ Obzirom da ta športska dionička društva (š.d.d.) nisu predmet našeg razmatranja u ovom članku

¹⁰ Članak 21. Zakona o športu.

- imati pravo korištenja odgovarajuće športske građevine¹¹,
- ugovoriti obavljanje stručnih poslova sa za to odgovarajućim školovanim odnosno stručno osposobljenim osobama u skladu s ovim Zakonom,
- ispunjavati i druge uvjete prema pravilima odgovarajućeg nacionalnog športskog saveza.”¹²

Kakvo bi bilo značenje navedene odredbe u praksi i kako bi ta odredba bila primjenjiva na trgovačko društvo koje se bavi športskom djelatnošću organiziranja i vođenje športskog natjecanja, a koje je ujedno pravna osoba koja obavlja športske djelatnosti u smislu pozitivnog Zakona o športu? Kakve bi pravne reperkusije nastale za organizatora teniskih turnira iz našeg primjera, naravno pod uvjetom da apstrahiramo činjenicu da, doslovnim tumačenjem, proizlazi da Zakon o športu u stvari uopće na predviđa da bi društvo s ograničenom odgovornošću moglo obavljati djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja?

3.1. Korištenje športske građevine

Prvo je pitanje koje se postavlja, da li društvo s ograničenom odgovornošću iz našeg primjera ima pravo korištenja športske građevine? Da li se tu misli na pravo korištenja prvenstveno športskih terena – u našem slučaju teniskih igrališta s popratnim objektom? Mora li to pravo korištenja biti trajno, temeljeno na pravu vlasništva, koncesiji ili dugogodišnjem zakupu? Ili je dovoljno da naš organizator teniskog turnira za određeni tjedan turnira, sukladno kalendaru natjecanja, zakupi dvoranu, odnosno vanjske teniske terene nekog kluba?

Zakon o športu iz 1997. godine određivao je da se smatra da športski klub, ustanova, trgovačko društvo ili fizička osoba registrirana za obavljanje športske djelatnosti ima športske objekte ili športsku opremu, ako ima dokaz o vlasništvu, dokaz o upravljanju na temelju odobrenja vlasnika ili ugovor o zakupu za razdoblje u kojem obavlja športsku djelatnost¹³.

Smatramo da i citiranu odredbu Zakona o športu koji je sada na snazi valja tumačiti na taj način tj. držati da je taj uvjet zadovoljen ukoliko organizator

¹¹ Športskim građevinama smatraju se uređene i opremljene površine i građevine u kojima se provode športske djelatnosti, a koje osim općih uvjeta propisanih posebnim propisima za te građevine zadovoljavaju i posebne uvjete u skladu s odredbama Zakona o športu. Javnim športskim građevinama smatraju se građevine koje su u vlasništvu Republike Hrvatske, odnosno u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba te se trajno koriste u izvođenju programa javnih potreba u športu.

¹² Slično je određivao i Zakon o športu iz 1997. godine, iako tamo takve obveze nisu postojale za obavljanje svih športskih djelatnosti, već samo za obavljanje djelatnosti sudjelovanja u športskom natjecanju. Članak 7 stavak (1): „Športski klubovi, ustanove, trgovačka društva i fizičke osobe registrirane za obavljanje športske djelatnosti sudjelovanja u natjecanjima moraju imati odgovarajuće športske objekte, športsku opremu i moraju ispunjavati i druge uvjete (osobe stručno osposobljene za obavljanje djelatnosti i dr.) koje odredi nacionalni športski savez koji uređuje sustav športskog natjecanja. Za različite razine natjecanja (općinsko, odnosno gradsko, županijsko, državno) mogu se propisati različiti uvjeti.“

¹³ Članak 7. stavak 4. ranijeg Zakona o športu.

turnira iz našeg primjera ima sklopljen ugovor o zakupu dvorane, na pr. Doma sportova u ciljnom terminu teniskog *ATP* kalendara. Međutim, treba kazati da Zakon ne govori precizno o tome što je točno športska građevina, pa bismo nekim svrhovitim tumačenjem mogli zaključiti da bi se onda i uredske prostorije našeg trgovačkog društva (d.o.o.-a) koje to društvo koristi temeljem ugovora o zakupu poslovnih prostorija mogle tretirati kao športska građevina. Naime, ako je športska građevina ona u kojoj se provodi športska djelatnost, a športska djelatnost je i djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja, onda bi i takav ured mogao naći svoje mjesto unutar sporne definicije. Opće je poznato da se turnir ionako u najvećoj mjeri organizira iz dobro opremljenog ureda (s pristupom Internetu, telefonima, telefaksom, kompjuterima, pisačima, radnim mjestima za osobe uključene u organizaciju, itd.)

3.2. Pitanje stručnih poslova u športu

Društvo s ograničenom odgovornošću iz našeg primjera bi, radi obavljanja športske djelatnosti, moralo ugovoriti obavljanje stručnih poslova sa za to odgovarajućim školovanim odnosno stručno osposobljenim osobama u skladu s pozitivnim Zakonom o športu. No, koji bi to bili stručni poslovi? U konkretnom slučaju iz našeg primjera, sve poslove oko organizacije svakako obavljaju odgovarajuće školovane odnosno stručno osposobljene osobe, a za vrijeme samog turnira angažiraju se na pr. licencirani teniski suci te iskusni uređivači terena. No, nismo sigurni da upravo na te i takve stručne poslove misli Zakon o športu.

Stručne poslove u športu Zakon spominje u svom članku 59. te navodi da su to: programiranje i provođenje športske pripreme, programiranje i provođenje športske poduke djece i mladeži u športskim školama, programiranje i provođenje športske rekreacije, programiranje i provođenje izvannastavnih školskih športskih aktivnosti te podučavanje osoba osnovnoj tehnici pojedinog športa. Nažalost, nigdje se među stručnim poslovima u športu ne spominje djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja, iako smo mi uvjereni da se takvi poslovi ne bi smjeli prepuštati "nestručnim" osobama, osobito ako se radi o djelatnosti koja je od interesa za Republiku Hrvatsku, te imajući u vidu da je stari Zakon o športu iz 1997. godine to drugačije i po nama ispravno uređivao.

Stari Zakon o športu iz 1997. godine je izričito u članku 4. naveo da se stručnim poslovima u športu smatraju poslovi organiziranja i vođenja športskih natjecanja i športskih priredbi, vođenje udruga (športskih klubova, klubova športske rekreacije i sl.) i drugih pravnih osoba koje obavljaju športsku djelatnost, te ostali poslovi: poslovi osoba koje obučavaju (pripremaju) druge osobe za sudjelovanje u športskim natjecanjima ili športskim priredbama ili planiraju, organiziraju i vode aktivnosti i igre (treneri, instruktori, učitelji, voditelji rekreacije i sl.) te poslovi osoba koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskih natjecanja i športskih priredbi (suci, mjernici vremena, organizatori, voditelji programa i sl.).

Sadašnji Zakon o športu doduše u članku 11¹⁴ izričito spominje „osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskog natjecanja“, te navodi da su osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskog natjecanja one koje ispunjavaju uvjete propisane pravilima odgovarajućega nacionalnog saveza. Pri tom se, primjerice, kao osobe koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskog natjecanja, ističu športski sudac, športski delegat i športski povjerenik¹⁵. Čini nam se da je ta formulacija postavljena suviše usko, te da, čak i ako zaključimo da su športski sudac, športski delegat i športski povjerenik navedeni samo *exempli gratia*, i u tom slučaju proizlazi da (niti) ta odredba ne cilja u prvom redu na naše trgovačko društvo (d.o.o.) kao organizatora športskog natjecanja - teniskog turnira¹⁶, već na fizičke osobe koje su više na tehničkoj razni uključene u provedbu nekog športskog natjecanja.

Također, u prvi čas ne vidimo niti koja bi to pravila nacionalnog saveza, (u našem slučaju Hrvatskog teniskog saveza), bila primjenjiva na osobe koje obavljaju djelatnost organiziranja i vođenja turnira iz našeg primjera, osim pravila koje se odnose na već spomenute športske suce koji su svoje ovlaštenje i pravo da se nazivaju teniskim sucima stekli kroz matični športski savez, budući da Zbor teniskih sudaca predstavlja posebnu sekciju unutar samog HTS-a.

Istovremeno, ne bi se moglo kazati da u međunarodnom teniskom turniru iz našeg primjera ne sudjeluje neki športski delegat ili športski povjerenik čiji bi opis funkcija i nadležnosti odgovarao onima kakve predviđa nacionalni savez za pojedini sport. Dapače, turnir se u pravilu ne bi mogao održati bez da je neki športski delegat¹⁷ odobrio uvjete koji pojedini organizator turnira nudi da bi opće stekao pravo na organiziranja turnira.

Važno je naglasiti da se športsko natjecanje kao što je međunarodni teniski turnir u pravilu sastoji od dva strogo definirana, različita oblika stručnih poslova: sama priprema i provedba organizacije natjecanja te kontrola od strane ovlaštene, stručne osobe – delegata natjecanja. Pravne ili fizičke osobe koje se bave organizacijom¹⁸ ne vrše kontrolu provedbe natjecanja već je za to zadužena stručna osoba koju kao svog predstavnika šalje međunarodna krovna udruga određenog

¹⁴ Članak 11, stavak (1): „Osoba koja sudjeluje u organiziranju i vođenju športskog natjecanja (športski sudac, športski delegat i športski povjerenik), u smislu ovoga Zakona, osoba je koja ispunjava uvjete propisane pravilima odgovarajućega nacionalnog saveza”.

¹⁵ Te osobe se navode kao one koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskog natjecanja kao fizičke osobe u sustavu športa, u članku 5, stavak (2), alineja 4 Zakona o športu.

¹⁶ Zakon o športu iz 1997. godine je govorio o „poslovima osoba koje sudjeluju u organiziranju i vođenju športskih natjecanja i športskih priredbi (suci, mjernici vremena, organizatori, voditelji programa i sl.)”.

¹⁷ U slučaju iz našeg primjera to je predstavnik *ATP Tour*-a.

¹⁸ Prema pravilima *ATP*-a organizator turnira mora biti aktivan član *ATP*-a. Može biti vlasnik članstva ili mu to članstvo može biti ustupljeno od neke treće osobe. *ATP* također može izravno odobriti pravo za organizaciju turnira (bez odobrenja „Uprave direktora turnira“) ukoliko postoji slobodan termin u kalendaru, a što se u pravilu rijetko događa. *ATP* također može ne odobriti pravo ustupanja članstva trećoj osobi te u tom slučaju sam otkupiti pravo na organizaciju teniskog turnira u određenom tjednu teniskog kalendara.

športa pod čijom se ingerencijom natjecanje odvija. Stoga je za vrijeme turnira iz našeg primjera čitavo vrijeme prisutan tzv. *ATP supervisor* kao glavno nadzorno tijelo i voditelj natjecateljskog dijela turnira¹⁹, koji je odaslan od strane ATP-a, a ponekad i posebni vrhovni sudac (*referee*) s odgovarajućom međunarodnom sudačkom licencom. ATP određuje također i ostalo stručno osoblje natjecanja: *Tour* menadžer²⁰, glasnogovornik – savjetnik za medije²¹, službeni liječnik²², Fizioterapeut²³ i Maser - terapeut²⁴. Navedeno osoblje je primarno zaduženo za brigu oko igrača natjecanja, koji su također članovi ATP-a. Angažiraju se i licencirani teniski suci pri čemu ATP određuje četiri glavna suca, a organizator uz pomoć Voditelja sudaca (*Chief of Officials*)²⁵ vrši odabir linijskih i glavnih sudaca prema stručnosti. Uz direktora turnira²⁶ i njegov uži tim, tu su još i iskusni uređivači terena te ostalo turnirsko osoblje.

3.3. Drugi uvjeti prema pravilima nacionalnog saveza

Važno je naglasiti da sva pravila tenisa kao igre primjenjuju na jednaki način i ATP i nacionalni teniski savez. Isto tako, pravila koja su važna radi utvrđivanja podobnosti ili tehničkih karakteristika na pr. teniskog igrališta²⁷ ili vrste i kvalitete teniskih loptica i dopuštene veličine opreme za igranje (na pr. dimenzija reketa) su pravilu zajednička kako za sam ATP, tako i za HTS. Jedinствена pravila postoje također kako za pravila ponašanja igralištu, tako i za tenisko suđenje.

¹⁹ Glavno nadzorno tijelo i voditelj natjecateljskog djela turnira ujedno je zadužen za kontrolu provedbe natjecanja. Kao glavni predstavnik, ima potpune ovlasti i autoritet ATP za vrijeme natjecanja. Na kraju turnira ocjenjuje organizaciju, sastavlja izvještaj te ga dostavlja u sjedište ATP-a.

²⁰ *Tour* menadžer – prisutan je pri upisu igrača na turnir, te sudjeluju u izradi ždrijeba natjecanja. Također zastupa interese igrača te vodi brigu o njihovim promotivnim obavezama u sklopu turnira.

²¹ Glasnogovornik – savjetnik za medije (*Media & Marketing Operations*) je predstavnik ATP za medije i marketing – osoba zadužena za kontakt između novinara, medija i sponzora prema igračima turnira.

²² Glavni liječnik turnira je prisutan od početka kvalifikacija u svojstvu dežurne liječničke službe na turniru. Specijalizirao je sportsku medicinu i služi se engleskim jezikom na terenu ukoliko drugačije ne odredi *ATP Medical Services Committee*. Određuje ga organizator uz potvrdu ATP-a.

²³ Službeni ATP Fizioterapeut – pruža igračima pomoć na terenu. Upoznat je sa strogim teniskim pravilima pružanja medicinske pomoći za vrijeme trajanja susreta.

²⁴ Fizioterapeut - Maser – ne izlazi na teniski teren, postavljen je od strane organizatora. Tretira igrače izvan terena.

²⁵ Voditelja sudaca odabire organizator uz suglasnost ATP-a.

²⁶ Direktora turnira određuje organizator natjecanja uz suglasnost ATP-a. Odgovoran je za organizaciju i provedbu natjecanja s naglaskom na poštivanje i provedbu pravila ATP-a. Surađuje s ATP osobljem za vrijeme trajanja turnira, a kroz kalendarsku godinu prisustvuje sastancima i aktivan je član ATP Vijeća direktora turnira.

²⁷ Teniski teren je ravna površina koja je na sredini odijeljena mrežom visine 107 cm na rubovima, koja je na sredini nešto niža - 91 cm. Dimenzije terena se razlikuju za pojedinačnu odnosno igru parova, ali je uobičajeno da na jednom terenu postoje oznake za obje varijante. Vidi: <http://hr.wikipedia.org/wiki/Tenis>, 17.09.2009.

Dolazimo do zaključka da, bez obzira što se u konkretnom slučaju teniskog turnira ne radi o turniru koji bi bio pod nadležnošću HTS-a, već je u domeni *ATP Tour*-a, vrijede gotovo ista pravila kao da se radi o turniru na nacionalnoj razini, pod ingerencijom nacionalnog teniskog saveza.²⁸ Na taj način smo sada već obuhvatili i posljednji uvjet iz članka 21. Zakona o športu, naime obvezu da pravna osoba koja obavlja športske djelatnosti mora ispunjavati i druge uvjete prema pravilima odgovarajućeg nacionalnog športskog saveza. Širim tumačenjem smisla te odredbe, a kako smo naprijed izložili, držimo da trgovačko društvo iz našeg primjera ispunjava te uvjete.

U prethodnim smo odlomcima uočili mogućnost postojanja dva športska natjecanja - teniska turnira, koja se u pravilu organiziraju i provode na sličan ili isti način, a koji se nalaze pod ingerencijom dvije paralelne športske organizacije (nacionalnog teniskog saveza i *ATP Tour*-a). Na ovom mjestu valja pojasniti da je zanimljivo da je upravo u tenisu takva, odnosno slična, pojava već povijesno prisutna, a kako ćemo pokušati objasniti u nastavku.

Ako krenemo od osnovnog entiteta u športu treba reći da je temeljna jedinica osnovnog udruživanja fizičkih osoba športska udruga²⁹ - odnosno športski klub.³⁰ Prema Zakonu o udrugama³¹; *“(u)druga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja³² više fizičkih, odnosno pravnih osoba, koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, te ekološka, humanitarna, informacijska, kulturna, nacionalna, pronatalitetna, prosvjetna, socijalna, strukovna, športska, tehnička, zdravstvena, znanstvena ili druga uvjerenja i ciljeve, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja”*.

Športske se udruge mogu dalje udruživati³³ u športske saveze na svim razinama; na razini općina i gradova, na razini županija i Grada Zagreba te na nacionalnoj

²⁸ Štoviše, i na pr. državno prvenstvo će imati vrhovnog suca, glavne i linijske suce i možda pobirače loptica i igrač će, kao i na ATP turniru, morati biti poštovati pravila ponašanja na terenu, između ostaloga da igra “sam”, bez da mu itko sa strane (trener) „suflira“ kako i što da igra, imajući na umu da je takvo “šaputanje” trećih osoba igraču u pojedinačnoj kategoriji (ako se ne igra neki momčadski dvboj) nedopušteno.

²⁹ I Zakon o športu među pravnim osobama u sustavu športa navodi na prvom mjestu udrugu.

³⁰ Vidi KAČER, Hrvoje, “Uvod i osobe u športu”, u CRNIĆ, Ivica *et al*, (*Uvod u Športsko pravo*, Zagreb, 2009: str. 32 *et seq.*

³¹ NN 88/01, 11/02, članak 2.

³² Nije naodmet podsjetiti da to pravo proizlazi iz članka 43. Ustava Republike Hrvatske: “*Građanima se jamči pravo na slobodno udruživanje radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve...*”

³³ Valja se sjetiti razloga prvotnog udruživanja športaša u udruge (klubove) odnosno ovih drugih u društva i saveze. Treba se sjetiti da se inicijalno kod športa radi o nekoj igri koja ima svoja pravila. Da bi se ta igra mogla proširiti izvan granica teritorija gdje je nastala potrebno je da je prati ujednačena primjena pravila igre. To je posebno važno u slučaju organiziranja natjecanja jer nemoguće je ocjenjivati športska dostignuća prema različitim kriterijima. Stoga se jedinstvena pravila pojavljuju kao nužnost, a sve šire i šire organizacije kao čuvari nad ujednačenom primjenom pravila. Usporedi: PETROVIĆ, Siniša - LISZT, Marijana, “Temeljne naznake pravnog uređenja sporta”, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 49 (6) 827-856 (1999).

razini, s tim da se u Republici Hrvatskoj za jedan šport može osnovati samo jedan nacionalni savez (npr. Hrvatski teniski savez). Hrvatski teniski savez je tako, uz još 204 nacionalna teniska saveza, član Međunarodne teniske federacije (*ITF*) pod čijom temeljnom nadležnošću su pravila teniske igre.³⁴ Uz vođenje računa o pravilima igre, temeljna zadaća *ITF*-a je organizacija prestižnih teniskih turnira: momčadskih prvenstava u svim dobnim skupinama, uključujući *Davis cup* i *Fed Cup*, kružnih turnira za sve dobi i skupine, te najveća četiri turnira *Grand slam*-a: *Roland Garros*, *Wimbledon*, *US Open* i *Australian Open*.

Paralelno, s druge strane postoje i udruge teniskih profesionalca – i to kako muškaraca, tako i žena: već spomenuti *ATP* za muške teniske profesionalce i *WTA* (*Women's Tennis Association*)³⁵ za žene, te serije turnira pod okriljem tih organizacija. Tako i turnir iz našeg primjera pripada seriji *ATP World Tour 250*.

Važno je naglasiti da igrači nastupajući na seriji turnira iz obje krovne organizacije kako za muškarce, tako i za žene, pobjedama ostvaruju bodove koji se zbrajaju na jedinstvenoj bodovnoj listi – *ATP* odnosno *WTA* rang listi.³⁶

Kada bismo se stavili u ulogu gledatelja tenisa na turniru bilo iz koje skupine turnira, iz nadležnosti *ITF*-a, *ATP*-a ili *WTA* ne bismo primijetili nikakve suštinske razlike. Pojednostavljeno rečeno, postoji taj paralelizam u organizacijskim strukturama, ali tenis ostaje isti. Tenis se igra prema istim pravilima i na pr. Otvorenom prvenstvu Slavonije i Baranje, ili bilo kojim turnirom na nacionalnoj ili regionalnoj razini i na velikom *ATP* turniru u Monte Carlu ili Wimbledonu. Doduše, na ovim posljednjima će vjerujemo nastupiti koje poznatije tenisko ime.

Spominjemo taj paralelizam jer je očito da je zakonodavac u Hrvatskoj vodio računa samo o turnirima na nacionalnoj razini, ili na međunarodnoj razini, ali pod okriljem nacionalnog sportskog saveza (na pr. *Davis Cup*, pod nadležnosti *ITF*-a), a da istovremeno nije stvorio nišu za turnire koji se organiziraju pod okriljem tzv. „nezavisnih“ međunarodnih sportskih udruženja. Čini se da zakonodavac uopće nije predvidio pravni okvir za organizaciju takvih profesionalnih teniskih turnira, niti uopće njihovo postojanje. Kao da se u njihovu slučaju ne radi o sportskim natjecanjima, što je dakako neopravdano i nedopustivo. Zakon evidentno ignorira samo postojanje takve vrste sportskog natjecanja i to, bez obzira tko bi ga organizirao. Naime, sve da ga i ne organizira i ne vodi trgovačko društvo, kao u našem primjeru, već da to čini sportski klub - udruga, opet bi to bio turnir podložen pravilima *ATP*- a, a ne nacionalnog sportskog saveza. Dakle, u ovom se slučaju ne radi samo o nepostojanju pravne osnove za osobu organizatora kako smo ranije spominjali, već i o činjenici da zakonom nije predviđena mogućnost postojanja (međunarodnog) (teniskog) turnira kao sportskog natjecanja, jer je

³⁴ Uloga *ITF*-a je upravljanje i uređivanje teniske igre kroz 205 Nacionalna Saveza koji su članovi *ITF*-a zajedno uz 6 regionalnih saveza. *ITF* je odgovoran za pravila tenisa, što uključuje pravila oko tehničke specifikacije teniskih igrališta i opreme te certifikaciju teniskih službenika kao što su to teniski suci. Vidi http://www.itftennis.com/shared/medialibrary/pdf/original/IO_30572_original.PDF, 06.09.2009.

³⁵ *WTA* je krovna udruga profesionalnih igračica tenisa. To je pandan muške udruge - *ATP*-a.

³⁶ Svaki nastup tenisača i tenisačica na profesionalnim turnirima se boduje, a bodovno stanje odražava rang-lista koja pokazuje trenutni plasman pojedinca u svjetskom tenisu.

upitno koliko je takav turnir u obuhvatu određenja pojma športskog natjecanja u smislu postojećeg Zakona o športu.

4. ŠPORTSKA NATJECANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Imajući u vidu da nikako ne bi smjelo biti dvojbe da je turnir iz našeg primjera športsko natjecanje, zanimljivo je što pod točkom VII. "Športska natjecanja" o tome kaže važeći Zakon o športu. U članku 61. Zakona najprije se određuje da načela i osnovne elemente sustava športskih natjecanja u Republici Hrvatskoj te uvjete sudjelovanja hrvatskih športaša i športskih klubova na međunarodnim športskim natjecanjima utvrđuje Hrvatski olimpijski odbor (HOO). Doista, HOO je donio i primjenjuje Pravilnik o načelima i osnovnim uvjetima sustava športskih natjecanja u Republici Hrvatskoj³⁷ kojim se utvrđuju načela i osnovni uvjeti na kojima se temelji sustav športskih natjecanja na području Republike Hrvatske, stupnjevi sustava športskih natjecanja, postupak utvrđivanja sustava, uvjeta i organizacije športskih natjecanja te obveze organizatora športskih natjecanja.

Nadalje, Zakon o športu određuje da sustav, uvjete i organizaciju športskih natjecanja u pojedinom športu utvrđuje nacionalni športski savez u skladu s načelima i elementima sustava koje je utvrdio HOO i prema pravilima športa i normama međunarodnih športskih udruženja. Sustav natjecanja mora se donijeti najmanje jednu godinu prije početka primjene tog sustava. Nacionalni športski savez također organizira i vodi športska natjecanja, pri čemu vođenje i organiziranje natjecanja može povjeriti svojoj članici ili drugoj pravnoj osobi registriranoj za obavljanje športske djelatnosti.³⁸

Spominjali smo ranije tvrdnju da je teniski turnir u pravilu na jednaki način organiziran i vođen, neovisno o razini na kojoj se održava i s kojim (ako uopće) nagradnim fondom. Zanimljivo je stoga istaknuti kako se spomenutim Pravilnikom HOO-a uređuju uvjeti i organizacija športskih natjecanja. Na početku se pod točkom 18. navodi da prijedlog sustava, uvjeta i organizacije športskih natjecanja u pojedinoj športskoj grani, na području Republike Hrvatske utvrđuje nadležno tijelo nacionalnog športskog saveza, sukladno pravilima dotičnog športa te propisima odgovarajuće međunarodne športske federacije. Nacionalni savez potom šalje takav prijedlog u obliku elaborata HOO-u, te potom Vijeće HOO donosi zaključak o usklađenosti tog prijedloga s Pravilnikom. Elaborat obvezno sadrži čitav niz elemenata koji se propisuju u točki 21 Pravilnika, pa tako, *inter alia*,

³⁷ Vidi: Pravilnik o načelima i osnovnim uvjetima sustava športskih natjecanja u Republici Hrvatskoj od 23. lipnja 1994. godine, http://www.hoo.hr/downloads/Pravilnik-nacela_natjecanja.pdf. Također, postoji i Pravilnik o sufinanciranju velikih međunarodnih športskih natjecanja u Republici Hrvatskoj http://www.hoo.hr/downloads/Pravilnik-velika_sportska_natjecanja.pdf te Pravilnik o načinu sastava Hrvatske olimpijske reprezentacije i delegacije hrvatskog olimpijskog odbora te hrvatske reprezentacije i delegacije za više-športska natjecanja i manifestacije u nadležnosti hrvatskog olimpijskog odbora http://www.hoo.hr/downloads/Pravilnik_o_hrvatskoj_sportskoj_delegaciji.pdf.

³⁸ U našem primjeru se ne radi o slučaju da je nacionalni savez povjerio trgovačkom društvu organizaciju turnira, obzirom da se ne radi o turniru koji bi bio iz „piramide“ HTS-a, odnosno ITF-a.

vrstu i stupanj natjecanja, način natjecanja (propozicije), broj sudionika, položaj stranih državljana u sustavu natjecanja, tehničko-materijalne uvjete i normative koje moraju ispunjavati sudionici, odnosno izvršni organizatori natjecanja:

- športski objekti (dvorana, igralište, tereni, gledalište, garderobe – svlačionice, sanitarni uređaji, prostorije za tehničke sastanke, pružanje medicinske pomoći i *press* službu, drugi posebni uvjeti),
- oprema i rekviziti (sprave, video i audio oprema, tehnička oprema za izradu biltena i ostalih dokumenata, fotokopirni stroj, strojevi za pisanje, kompjuterska oprema, semafori – pokazivači, štoperice, športski rekviziti, medicinska oprema itd.),

zatim stručno-organizacijske uvjete i normative koje moraju ispunjavati sudionici, odnosno izvršni organizatori natjecanja:

- suci (broj, kategorija, rang);
- organizacijsko osoblje (broj, vrsta);
- stručno-tehničko osoblje za uređenje objekta i opreme i hitne intervencije na objektu i opremi i rekvizitima,
- osoblje za rad na kompjutorima,
- daktilograf i osoblje za izdavanje i distribuciju biltena,
- dežurna medicinska služba s neophodnom opremom
- spikerska služba,
- služba protokola i ceremonijala,
- služba video-snimanja,
- služba sigurnosti,
- drugi posebni uvjeti,

te druge uvjete, odnosno obveze:

- medalje, pokali, diplome,
- sudački blokovi, liste, mete i sl.
- snošenje troškova puta, smještaja i prehrane dužnosnika saveza, delagata, sudaca i drugih;
- kotizacije, pristojbe
- drugi posebni uvjeti i obveze.

Nadalje, elaborat sadrži i: uvjete prijevoza (lokalnog), smještaja i prehrane sudionika natjecanja u mjestu natjecanja te usluga prehrane i drugih ugostiteljskih usluga (hladni i topli napitci) u sklopu objekta natjecanja, mjere koje su sudionici odnosno izvršni organizatori natjecanja obvezatni poduzeti, neposredno ili preko nadležnih državnih tijela, radi sigurnosti sudionika natjecanja i gledateljstva u objektima smještaja i natjecanja te normalnog i neometanog održavanja natjecanja, mjere koje su sudionici, odnosno izvršni organizatori natjecanja obvezatni poduzeti

radi osiguranja uvjeta pružanja medicinske pomoći športašima i gledateljima za vrijeme natjecanja te eventualno doping kontrole, itd.

Iako nemamo izravnih saznanja da li je nadležno tijelo nacionalnog športskog saveza u teniskom športu, dakle nadležno tijelo Hrvatskog teniskog saveza ikada izradilo ovakav elaborat i poslalo ga na ocjenu Vijeću HOO-a, Hrvatski teniski savez je donio Pravilnik o pojedinačnim natjecanjima, pa se može reći da u tenisu postoji uređenje uvjeta i organizacije natjecanja.³⁹

Ono što ovdje možemo ustvrditi jest da trgovačko društvo iz našeg primjera *mutatis mutandis* primjenjuje sve navedene uvjete Pravilnika HOO-a te da za svoje interne potrebe ima izrađeni elaborat organizacije turnira, koji *de facto* sadrži i sve naprijed spomenute uvjete. Unatoč tome što iz samog teksta Pravilnika proizlazi da se (niti) on ne odnosi na trgovačko društvo kao organizatora športskog natjecanja⁴⁰, i to kako zbog toga što to društvo nije u nekom subordiniranom odnosu prema nacionalnom športskom savezu na način na koji bi to bila udruuga-klub koji se udružuje u takav savez, te se ne slijedi tako zacrtana hijerarhija, tako i zbog toga što sustav organizacije natjecanja *ATP Tour-a* ne uključuje nužno i sudjelovanje nacionalnog teniskog saveza na bilo koji način⁴¹.

Ipak, u članku 61, stavak (4) Zakona o športu se određuje da se međunarodna športska natjecanja i međunarodne športske priredbe organiziraju u skladu sa Zakonom o športu i u skladu s uvjetima koje propisuju međunarodna športska udruženja. Držimo da bi ta odredba bila primjenjiva na teniski turnir iz našeg primjera, pri čemu bi međunarodno športsko udruženje koje se spominje bilo *ATP Tour* - udruženje teniskih profesionalaca. Na taj način ipak nalazimo „malo mjesta pod suncem“ za naše „športsko“ trgovačko društvo koje obavlja športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja.

Usput budi rečeno, također smatramo da je na našeg organizatora teniskog turnira primjenjiva i odredba članka 64. Zakona o športu koja kaže da je neposredni organizator športskih natjecanja, u športskoj građevini u kojoj se održava športsko natjecanje ili športska priredba, obvezan osigurati sigurnost i pružanje medicinske pomoći.

³⁹ Vidi: <http://www.hts.hr/Default.aspx?sec=58>. Pravilnik postavlja uvjete koje su obvezni ispuniti organizatori natjecanja, sadrži osnove za sastavljanje propozicija, propisuje prava i dužnosti igrača, vrhovnog suca i vodstva natjecanja, te kaznene odredbe i posljedice kojima podliježu svi prethodno navedeni sudionici natjecanja Hrvatskog teniskog saveza

⁴⁰ Zanimljivo je spomenuti da Pravilnik o pojedinačnim natjecanjima Hrvatskog teniskog saveza (HTS) sadrži slijedeću odredbu: „Natjecanja HTS-a mogu organizirati HTS, klubovi registrirani pri HTS-u za godinu u kojoj se natjecanja održavaju, ili županijski i međuzupanijski savezi. Izuzetak su profesionalni turniri u kategorijama seniori i seniora, kod kojih organizatori mogu biti i društvene ili privatne organizacije.“ Također se određuje da su natjecanja HTS-a sva pojedinačna i momčadska natjecanja navedena u Kalendaru natjecanja HTS-a, a da za međunarodna natjecanja vrijede pravila međunarodne organizacije u čijem se kalendaru natjecanje nalazi (*ITF, ETA, WTA, ATP*).

⁴¹ U slučaju međunarodnog teniskog turnira iz našeg primjera, HTS je „dao podršku“ organizaciji turnira, jer čini se da ništa više od toga niti ne može „dati“.

5. ŠPORTSKE DJELATNOSTI TRGOVAČKOG DRUŠTVA

Zakon o trgovačkim društvima⁴² proklamira slobodu obavljanja djelatnosti trgovačkih društava. Predmet poslovanja trgovačkoga društva može biti obavljanje svake dopuštene djelatnosti, a dopuštena je svaka djelatnost koja nije zakonom zabranjena ili suprotna moralu društva. Pri tom, ako je zakonom za pojedine djelatnosti propisano da ih mogu obavljati samo određeni oblici trgovačkih društava, te da se pojedine djelatnosti mogu obavljati samo na temelju suglasnosti, dozvole ili drugoga akta državnog organa ili neke institucije, takve djelatnosti mogu obavljati samo trgovačka društva za koja je to zakonom određeno, odnosno samo ako za to dobiju propisanu suglasnost, dozvolu ili drugi akt državnog organa ili institucije.⁴³

Prema starom Zakonu o športu iz 1997. godine su športski klub, ustanova, trgovačko društvo i fizička osoba, registrirani za obavljanje športskih djelatnosti, mogli započeti obavljati djelatnost tek nakon što je Ministarstvo prosvjete i športa utvrdilo da imaju propisane športske objekte i športsku opremu te da ispunjavaju druge propisane uvjete.⁴⁴ Novi Zakon o športu nema takvu odredbu, ali zato određuje u članku 20. da se fizičke osobe i pravne osobe koje obavljaju športske djelatnosti imaju upisati u registre športskih djelatnosti koje vode uredi državne uprave u županiji, odnosno Gradu Zagrebu prema sjedištu pravne, odnosno prebivalištu fizičke osobe. Radi provedbe ove odredbe donesen je i Pravilnik o registru športskih djelatnosti⁴⁵ koji propisuje sadržaj, način vođenja te postupak upisa i brisanja iz Registra športskih djelatnosti pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju športske djelatnosti. Predviđena je i prekršajna odgovornost pravne osobe i novčana kazna od 30.000,00 do 100.000,00 kuna za pravnu osobu ako: započne obavljati športsku djelatnost prije nego što bude upisana u registar koji vodi ured državne uprave u županiji, odnosno ured Grada Zagreba nadležan za poslove športa.⁴⁶

Zanimljivo je da se u članku 2, stavak (2) Pravilnika određuje da se u Registar upisuju trgovačko društvo osnovano za obavljanje „športskih djelatnosti iz stavka 1. točaka b), c), d), e) i f) ovoga članka⁴⁷” čime se u stvari dopušta upis i trgovačkom društvu koje obavlja športsku djelatnost e) organiziranje i vođenje športskog

⁴² Zakon o trgovačkim društvima (ZTD) NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07 i 146/08.

⁴³ Tako članak 32 ZTD.

⁴⁴ Članak 7 stavak (5) Zakona o športu NN 111/97, 13/98 i 24/01.

⁴⁵ Pravilnik o registru športskih djelatnosti NN 112/06

⁴⁶ Članak 86 Zakona o športu.

⁴⁷ Članak 2 Pravilnika; (1) U Registar se upisuju pravne i fizičke osobe koje obavljaju športske djelatnosti: a) sudjelovanje u športskom natjecanju; b) športska priprema; c) športska rekreacija; d) športska poduka; e) organiziranje i vođenje športskog natjecanja; f) upravljanje i održavanje športskom građevinom. (2) Sukladno odredbi stavka 1. ovoga članka u Registar se upisuju sljedeće vrste subjekata upisa: 1. športska udruga, 2. športsko dioničko društvo, 3. trgovačko društvo osnovano za obavljanje športskih djelatnosti iz stavka 1. točaka b), c), d), e) i f) ovoga članka, 4. ustanova osnovana za obavljanje športske djelatnosti iz stavka 1. točaka c), d) i f) ovoga članka, 5. fizička osoba koja samostalno obavlja športsku djelatnost iz stavka 1. točaka a), b), c) i d) ovoga članka.

natjecanja. Iz Pravilnika, dakle, ne bi proizlazilo da trgovačko društvo koje nije športsko dioničko društvo ne može obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja, što nam se čini opravdanim i logičnim, ali isto tako se postavlja pitanje da li Pravilnik može odrediti više nego Zakon, odnosno djelomično i suprotno nego li je to odredio Zakon o športu.

U smislu odredbi Zakona o trgovačkim društvima, predmet poslovanja trgovačkog društva utvrđuje osnivač društva osnivačkim aktom te se on upisuje u trgovački registar, s time da Zakon o sudskom registru⁴⁸ propisuje da se predmet poslovanja upisuje u sudski registar u skladu s posebnim zakonom kojima se uređuje obavljanje nekih djelatnosti, pa se u okviru toga i uređuje i status subjekta koji ih mogu obavljati⁴⁹. Konkretno, sukladno novijoj praksi sudskih registara, odabrana djelatnost mora biti u skladu s posebnim zakonom, odnosno predmet poslovanja se određuje prema formulaciji iz zakona koji uređuje konkretnu djelatnost.⁵⁰ Tako su, prema Zakonu o športu, djelatnosti koje se mogu upisati u sudski registar: sudjelovanje u športskom natjecanju, športska priprema, športska rekreacija, športska poduka, organiziranje i vođenje športskog natjecanja, upravljanje i održavanje športskom građevinom, organizirane izvannastavne školske športske aktivnosti i studentske športske aktivnosti.⁵¹

Slijedom naprijed citirane odredbe ZTD-a, sukladno kojoj bi pojedine djelatnosti mogli obavljati samo određeni oblici trgovačkih društava, tumačenjem Zakona o športu *stricto sensu* bi valjalo držati da sudski registri ne bi smjeli upisati djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja društvu koje prema svom obliku ne bi bilo športsko dioničko društvo, a s čime se nikako ne bismo mogli složiti, kako smo to već i ranije isticali. No, valjalo bi pratiti praksu sudskih registara pri upisu djelatnosti trgovačkih društava koje žele obavljati navedenu športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja te tek nakon proteka određenog vremena suditi o (negativnim) učincima ovakvog tumačenja Zakona, ukoliko bi se pokazalo da praksa ide u tom smjeru.

⁴⁸ Zakon o sudskom registru NN 1/95, 57/96, 45/99, 54/05 i 40/07. Vidi članak 51.

⁴⁹ Tako: BARBIĆ, Jakša, Pravo društava, Knjiga prva, Opći dio, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Zagreb, 2006:359.

⁵⁰ Tako BREGEŠ Željka, MIKINAC, Sandra, *Djelatnosti trgovačkih društava za upis u sudski registar*, Zagreb, 2008: 7-11.

⁵¹ *Ibid*: 92. Autorice smatraju da se za obavljanje športskih djelatnosti ne traži suglasnost / dozvola / odobrenje, osim za sudjelovanje u športskom natjecanju i za organiziranje i vođenje športskog natjecanja. Nije jasno temeljem koje odredbe Zakona o športu su autorice došle do citiranog zaključka. Moguće je da autorice u tom smislu drže da će te citirane djelatnosti moći obavljati samo športska dionička društva, pa će kao preduvjet za upis djelatnosti tražiti upravo takav pravni oblik. Ili se autorice referiraju na članak 21. Zakona o športu i uvjete koje moraju ispuniti sve pravne osobe koje obavljaju športske djelatnosti, a o čemu smo prethodno izlagali (iako nije jasno u kojem obliku treba biti potvrda da pojedino društvo ispunjava uvjete, niti tko je izdaje) ili pak misle na obvezu upisa u Registar športskih djelatnosti

Istovremeno, ističemo da obzirom na specifičnosti koje nosi šport kao djelatnost⁵², a koje uključuju i autonomno športsko pravo⁵³, nismo protivnici opcije da bi se za početak obavljanja određene športske djelatnosti (na pr. organiziranja i vođenja športskog natjecanja) trebalo odrediti da se one mogu obavljati samo na temelju suglasnosti, dozvole ili drugoga akta državnog organa ili neke institucije. Za sada je, doduše, o tome iluzorno govoriti, jer sadašnji zakon, ako se usko tumači, negira uopće mogućnost trgovačkom društvu koje nije š.d.d. da *de jure* obavlja djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja.⁵⁴

No, kada bi ta prepreka bila uklonjena, tada bi bilo osobito korisno da se uvede reda među tzv. „športska trgovačka društva“ ili ona koja se samo žele tako nazivati, iako se od takve nomenklature koju je uveo raniji Zakon o športu u međuvremenu (nažalost) odustalo. U tom slučaju držimo da bi valjalo strože urediti uvjete za upis pojedine športske djelatnosti i ne vidimo zašto zakonodavac ne bi *de lege ferenda* razmišljao na takav način. Valjalo bi u stručnim krugovima razmisliti o najboljoj opciji i eventualnom uvođenju svojevrsnog licenciranja⁵⁵ za trgovačka društva koja bi bila „športska“ po svojoj djelatnosti i interesnoj sferi. Naime, ukoliko je organiziranje i vođenje športskih natjecanja športska djelatnost koja je u javnom interesu, odnosno u interesu Republike Hrvatske, tada bi bilo pohvalno urediti da se ne može baš svatko baviti takvim poslom koji smatramo da bi valjalo definirati i kao „stručni posao u športu“, već da postoji niz nekih preduvjeta koje bi takva društva trebala ispunjavati. Na pr. zapošljavanje određenog stručnog kadra, povezanost osnivača ili članova uprave društva sa športom na određeni način – bilo kao bivši športaši ili športski djelatnici, relevantno iskustvo za tu djelatnost itd.

Iako na određivanje djelatnosti društva Nacionalna klasifikacija djelatnosti nema nikakvog utjecaja⁵⁶ treba kazati da se športske djelatnosti spominju i prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, pa se prema posljednjoj Odluci o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007⁵⁷, pod Odjeljkom 93 Sportske djelatnosti te zabavne i rekreacijske djelatnosti, skupinom 93.1. Sportske djelatnosti razvrstavaju slijedeći razredi: 93.11. Rad sportskih objekata, 93.12. Djelatnosti sportskih klubova, 93.13. Fitnes centri, 93.19. Ostale sportske djelatnosti.

⁵² Šport ima posebna obilježja koje ga čine drugačijim od drugih gospodarskih djelatnosti koje su podložne pravnom uređivanju. Šport je razvio obrazac globalne regulacije kroz hijerarhijsku strukturu monopolu sklonih međunarodnih športskih saveza. Sudionici u športu su međuovisni jer je sportu natjecanje prijeko potrebno, a to sport, između ostaloga, čini interno koherentnim sustavom koji smatra da polaže puno pravo na samo-regulaciju. Tako: PETROVIĆ, Siniša, LISZT, Marijana, „Temeljne naznake pravnog uređenja sporta“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 49 (1999) 6: 840.

⁵³ Države u okviru propisa omogućuju športskim savezima i ostalim športskim entitetima određenu pravnu autonomiju, a pri tom istodobno obvezuju športaše i klubove da se pridržavaju tih pravila odnosno da primjenjuju pravila nastala takvom autonomnom regulacijom.

⁵⁴ *De facto*, društvo iz našeg primjera obavlja upravu tu športsku djelatnost.

⁵⁵ Po uzoru na licenciranje u građevinskom sektoru sukladno Zakonu o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji (NN 152/08).

⁵⁶ Obzirom da se koristi kao statistički normativ.

⁵⁷ Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007, NN 58/07

6. ZAKLJUČNE NAPOMENE I KOMENTARI

Čini se ispravnim tvrditi da je aktualni Zakon o športu neopravdano izostavio društvo s ograničenom odgovornošću ili drugo trgovačko društvo koje nije športsko dioničko društvo s popisa osoba ovlaštenih obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja. Otvoreno je pitanje je li to doista bila intencija zakonodavca ili je navedeni ishod samo nesretna posljedica previda ili neobraćanja dovoljne pažnje ovoj temi.

Držimo da nije logično i ne vidimo smisao u odredbi da samo udruge i športska dionička društva smiju obavljati športsku djelatnost organiziranja i vođenja športskog natjecanja, i to posebno iz dva razloga: prvo, daje se pravo obavljati djelatnost poslove organiziranja i vođenja športskog natjecanja športskim dioničkim društvima, iako je jasno da je zakonodavac tu pravnu formu uveo u zakon i športsko-pravni okvir isključivo iz razloga da obavlja športsku djelatnost sudjelovanja u športskim natjecanjima – tj. da se natječe. Drugo, nije jasno zašto bi zakonodavac ograničavao obavljanje športske djelatnosti organiziranja i vođenja športskog natjecanja na način da to može činiti samo udruga? Koji bi bio *ratio* u prisiljavanju organizatora športskih natjecanja da to čine samo na način da se registriraju kao udruge. Osobito zato jer bi zakonodavac morao znati koje su sve manjkavosti udruge kao pravne forme u odnosu na prednosti koje nosi sa sobom pravni oblik trgovačkog društva, bilo iz razloga pravne sigurnosti, bilo iz razloga veće transparentnosti poslovanje, bilo iz razloga provjerene veće učinkovitosti takve strukture u organizacijskom smislu.⁵⁸

Pored toga, neke međunarodne športske asocijacije možda također preferiraju dodijeliti pravo organiziranja neke međunarodne manifestacije trgovačkom društvu nego udruzi. U slučaju trgovačkog društva i teniskog turnira iz našeg primjera situacija je bila upravo takva. *ATP Tour* je dodijelio pravo organiziranja *ATP* teniskog turnira kao međunarodnog športskog natjecanja upravo trgovačkom društvu s ograničenom odgovornošću, a imajući u vidu sve garancije koje mu je to trgovačko društvo moglo podnijeti.

Kad već spominjemo međunarodni teniski *ATP* turnir, valja kazati da tako dolazimo do slijedeće važne spoznaje eventualnog propusta u pozitivnom pravnom uređenju. Naime, gotovo da bismo iz postojećeg Zakona o športu mogli zaključiti da se jednom renomiranom *ATP* turniru koji iz godine u godinu puni veliku dvoranu Doma sportova ne priznaje status športskog natjecanja u smislu toga zakona i pravilnika HOO-a koji su primjenjivi na to pravno područje, jer mu za održavanje ne treba *placet* Hrvatskog teniskog saveza. Takav ishod držimo apsolutno neprihvatljivim i čvrsto stojimo na stajalištu da je *ATP* turnir iz našeg primjera športsko natjecanje te da bi i on sam, kao i njegov organizator, morali imati zasebnu nišu u hrvatskom športskom-pravnom okviru.

⁵⁸ Usporedi: KAČER, Hrvoje, "Uvod i osobe u športu", u CRNIĆ, Ivica *et al.*, (*Uvod u*) *Športsko pravo*, Zagreb, 2009: str. 33-34.

Na posljétku, kada govorimo o trgovačkom društvu koje obavlja športske djelatnosti, a koje nije športsko dioničko društvo koje je nastalo iz sasvim specifičnog cilja i potrebe, držimo da bi se trgovačkim društvima koje obavljaju športske djelatnosti, na pr. organiziranja i vođenja športskog natjecanja, valjale priznati određene specifičnosti i da bi zakonodavac morao *de lege ferenda* na njih obratiti više pozornosti. Naime, specifičnosti u organizaciji međunarodnog teniskog ATP turnira bi sasvim sigurno mogle i trebale zahtijevati nešto drugačiju primjenu općih pravnih normi, s osobitim osvrtom na neke porezne propise te radno-pravne norme te imajući na umu da takve manifestacije jesu odnosno da bi trebale biti u interesu Republike Hrvatske. No, već i površna analiza tih pitanja bi izlazila iz okvira ovoga rada te bi zasluživala biti temom posebnih radova u budućnosti.

No, unatoč tome, možemo i sada naglasiti da smatramo da bi neka trgovačka društva trebala biti „športska“ trgovačka društva s priznavanjem određenih specifičnosti, donekle na način kako je to postojalo ranije, sukladno nomenklaturi bivših zakona o sportu. Također bi trebalo napokon naći načina da pravo još više prepozna i zaštiti neke specifičnosti športskih djelatnosti i vrednuje dostignute razine uspješnosti u njihovu obavljanju na temelju iskustva i u skladu s načelom stručnosti.

COMPANY AS THE ORGANIZER AND MANAGER OF SPORTS COMPETITIONS - INTERNATIONAL TENNIS TOURNAMENT

According to the existing Law on Sport, one of the particular business activity in the area of sport is organization of sporting competitions. That activity may be pursued only by sport associations, as non profit legal entities and by sport public limited liability companies, which are sports-specific public limited liability companies. Thus, the Law does not allow other companies and corporations to pursue the activity of organizing sporting competitions. It is the view of the authors that such restrictive provision of the Law is neither rational nor logical. In general, any restriction as to the legal form in which a particular activity may be performed should be the last resort in the attempt to have any kind of control over the pursuit of the business activity. The existing legislation, thus unfortunately to a great extent prevents private initiative and private capital to be invested in these kind of sporting activities. Provided that the intention of the legislator was to make room for control over those activities, the same goal could have been achieved by other, less restrictive means.

Keywords: *sports activities, organizing and conducting sports competitions, sports organizations, sports joint stock company, a company*